

◀ De ochtendzon stuurt haar eerste stralen over de kwekerij.
Vooraan *Hydrangea macrophylla* 'Frau Mariko'.

Een tuin is *hypernatuur!*

Eeuwenlang de slogan van Esveld:
'Planten zijn de ziel van de tuin'

▲ *Primula bulleesiana*
◀ Kwekerij PlantenTuin Esveld heeft een parkachtige allure.

Tuinontwerper, kweker, speaker en auteur Cor van Gelderen is, samen met zijn broer Dirk, eigenaar van één van de oudste kwekerijen van Nederland: PlantenTuin Esveld. De passie voor alles dat groeit en bloeit zit diep verankerd in de genen van Cor. Als auteur heeft hij zeer interessante boeken op zijn naam staan, maar zijn nieuwste pennenvrucht 'Hypernatuur' is wel een *heel bijzonder tuinboek* geworden. Een goede reden om de kwekerij weer eens te bezoeken, en om hem aan het woord te laten over *planten met het oog op de toekomst*.

▲ *Cotinus* 'Dusky Maiden'

Op een natuurlijke manier worden de bomen, struiken en vaste planten gepresenteerd. ►

- ▲ Een van de vele sloten die de kwekerij doorkruizen.
- ◀▲ Een kas vol jonge esdoorns in pot.

- ◀◀ Er is zo veel te zien en te koop: Esveld heeft echt bijna alles!
- ◀◀ Vooraanzicht van de kwekerij.

Niet zomaar een kwekerij

Al sinds 1865 is het familiebedrijf Kwekerij PlantenTuin Esveld gevestigd in het idyllische waterrijke Boskoop. Maar liefst vijf generaties lang kweekt de familie tuinplanten op de voedzame Boskoopse veengrond. Ooit begonnen met bomen en heesters en in de laatste decennia zijn daar de vaste planten bijgekomen. Het is een bijzonder bedrijf, niet alleen vanwege de enorme uitgestrektheid en de hoeveelheid planten, maar ook doordat het bedrijf een aantal van de Nederlandse Plantencollecties onder z'n hoede heeft. Zo'n plantencollectie is een initiatief van de Koninklijke Vereniging voor Boskoopse Culturen, met de bedoeling om zoveel mogelijk planten te laten zien van de soort. De collecties omvatten maar liefst meer dan 6000 verschillende cultivars van: Abelia, Acer, Camellia, Enkianthus, Hydrangea, Pieris, Sarcococca, Osmanthus en Japanse Azalea.

Het grootste sierteeltgebied ter wereld

Het is nog vroeg als de zon opkomt en het eerste licht over de verstilde kwekerij schijnt. Vogels kondigen de nieuwe dag aan, en een stel futen duiken om beurten in het spiegelende water naar hun ontbijt. Druppels van de nachtelijke beregening glinsteren aan blaadjes en bloemen. De sfeer is adembenemend mooi. Een aantal kanalen, of sloten, met boogbruggetjes er overheen verdelen het enorme terrein vol bomen, struiken en vaste planten, die er vitaal bij staan; een snoepwinkel voor de liefhebber.

In de verre omgeving is veel veen afgegraven om als turf voor brandstof te dienen, maar dat is hier niet gebeurd. De ongerepte veengronden van Boskoop vormen daarom een perfecte voedingsbodem voor bomen en planten. Vandaar dat Esveld veel kwekers als burens heeft, ieder met hun specialiteit. Tegenwoordig is dit het grootste aaneengesloten sierteeltgebied ter wereld en vinden de Boskoopse kwekerijproducten hun weg over de hele wereld.

◀ Op de hoge boogbruggen krijg je een mooi overzicht.

Beide broers gooien het roer om

Toen Cor van Gelderen in het bedrijf van zijn vader begon, was kwekerij Esveld een groothandel die vooral leverde aan klanten in Zwitserland. Elk jaar reisde Cor's vader naar dat land om orders in de wacht te slepen. 'Dat moet anders kunnen', dacht Cor: 'Ons bedrijf moet zo interessant worden, dat mensen naar ons toe komen.' Het streven is nu om op een grootschalige manier kleinschalig te produceren. Bij Esveld vindt je geen lopende banden, oppotmachines en verpakkingsunits; er wordt volledig ecologisch getuinierd. Van Cor weten we wat zijn passie is; die van zijn broer Dirk is informatica. Dat kwam goed van pas toen vader Dick van Gelderen door ziekte uit de running was. Dirk maakte toen, noodgedwongen, een logisch systeem over de voorraden op één van de allereerste computers. In een paar maanden tijd zat de informatie van het bedrijf in diverse computerprogramma's en was alles geautomatiseerd. Cor: 'We waren destijds ook de eerste kwekerij in Europa met een website. Dirk en ik zijn heel verschillend, maar we vullen elkaar fantastisch aan in dit bedrijf.'

Planten zijn waardevolle levende wezens

Cor: 'Ik wordt ontroerd door planten, waarschijnlijk vanwege het tijdelijke, en de kwetsbaarheid. Planten zijn waardevolle levende wezens en hebben onze zorg nodig. Ik hou van de schoonheid van het vergankelijke, het vluchtige. Het mooie dat voorbij gaat, met de wetenschap dat het toch weer terug komt. Ik heb een zwak voor mensen die met liefde en tederheid over planten praten.'

- ◀◀◀ *Acer palmatum* 'Asahi Zuru'
- ◀◀◀ In het Aceretum staan mooie volwassen exemplaren.
- ◀◀ *Mallotus japonicus*
- ◀ De natuur is altijd het uitgangspunt geweest.

De oudste ter wereld

Cor: 'We zijn trots op onze Nationale plantencollecties. Een bijzondere plaats is er voor de enorme verzameling Acers. Een deel van het park op de kwekerij bestaat uit ruim 1000 verschillende esdoorns; het Aceretum. De collectie is vooral interessant tijdens de maanden mei en juni, als het jonge blad ontwikkeld is; ook in oktober zijn de herfstkleuren dikwijls spectaculair, afhankelijk van de weersomstandigheden. Tussen al die esdoorns staat ook een oude meerstammige *Acer shirasawanum* 'Aureum' die wat begon te lijden onder de ouderdom. Een Japanse klant briefde dat door aan een specialist in zijn thuisland, waarop Cor een telefoontje kreeg van een Engels sprekende Japanse dame die graag de boom een keer wilde zien om te kijken of ze advies kon geven

voor verbetering. Cor vond dat uiteraard prima, maar er gebeurde niets in de volgende maanden. Toen hij aan een klant vroeg of hij haar kon helpen, omdat ze zo zoekend rond liep, zei ze dat ze zocht naar 'de baas'. Ze kwam van Schiphol om naar de Acer kijken. Cor begeleidde de oude Japanse (84) er heen. Ze was erg onder de indruk van de boom met z'n enorme geelbladige kroon en kon inderdaad enkele suggesties geven voor herstel. Ze kende alle Aureums in Japan, en daar waren ook mooie exemplaren bij, zei ze, maar deze boom spande de kroon. Volgens haar de oudste, nog levende Aureum op de wereld. Ze verontschuldigde zich met een buiging en zei dat ze over 3 uur weer in het vliegtuig moest zitten. Verbazing alom natuurlijk: de oude dame was op de bonnefooi even van Japan naar Boskoop gekomen om de Acer te bekijken, en ging meteen weer terug.'

- ◀◀ *Cotinus coggygia* 'Westonbirt Orange' met *Veronicastrum virginicum* 'Lavendelturm'.
- ◀◀ *Hydrangea aspera* 'Giel'

Plantenkennis is de basis

Cor: 'Het gaat altijd eerst over plantenkennis, want dat is het materiaal waarmee je werkt. Als je je niet verdiept in die kennis dan wordt het ook nooit wat.

Ik ben ooit eens bij een hovenier geroepen die van zijn opdrachtgever een *second opinion* moest hebben over de kwaliteit van zijn geleverde planten. Toen ik daar aankwam en beide mannen in de tuin op mij stonden te wachten, moest ik ontzettend lachen om de beplanting die ik toegepast zag. Ik kon het absoluut niet helpen, want ik vond het te idioot. De opdrachtgever was meteen natuurlijk geïrriteerd en vroeg me waarom ik zo stond te lachen. Hij wilde het eerlijke antwoord, dus ik vertelde dat ik het lachwekkend vond dat ik er was, en dat het lachwekkend is dat iemand dit heeft kunnen bedenken. We stonden namelijk te kijken naar een 25 meter lange Rododendronborder, afgezoomd met 3 rijen lavendel. Hoe kun je dit bedenken: het is het één of het ander. Dit soort vreemde toepassingen zag (en zie) je veel. Planten werden heel vaak als een soort stoffering gezien in het tuinontwerp, in plaats van de basis die ze zouden moeten zijn. Als iets niet kan van nature, dan ziet het er ook niet uit; dan wringt het. Belangrijk is te weten wat een plant nodig heeft, en in welke context ze geplaatst moet worden. Voor mijn gevoel moet de architectuur van een tuin een logische basis zijn voor de beplanting; het lijnenspel van de architectuur is belangrijk, maar ondergeschikt aan de beplanting.'

Wat is hypernatuur?

Cor is een doorgewinterde kweker van bomen, struiken en vaste planten en neemt geen blad voor de mond, terwijl hij zowel de beginnende als de gevorderde tuinier wegwijs maakt in het creëren van hypernatuur: 'Het heeft geen enkele zin om net te doen alsof je tuin geen deel van de natuur is. In de tuin gelden dezelfde spelregels. Hypernatuur is net iets spannender dan de natuur zelf; een evenwichtige tuin is dat voor mij. Ik wil met dit nieuwe boek laten zien hoe zo'n tuin in elkaar zit, los van smaak of trends. Aan de hand van tuinen die ik ken, en waar ik vaak geweest ben, wordt duidelijk wat ik bedoel. Het zijn inspirerende voorbeelden uit Nederland, België, Frankrijk, Engeland en Ierland die van mij de ontwerper hebben gemaakt die ik ben. Toen ik dat lijstje tuinen eens goed bekeek viel me op dat ze totaal verschillend waren. De grootste gemene deler is dat er plantengemeenschappen zijn toegepast zoals in de natuur, maar dan een beetje leuker. Dat is dus mijn fascinatie! Voor mij is een tuin hypernatuur: uiteraard door mensen bedacht, maar bij voorkeur zie je die mensenhand niet; er is een natuurlijke logica ontstaan. Het moet de 'geur' hebben dat het vanzelf is gekomen. In de natuur zijn de omstandigheden vaak niet zodanig dat er heel gevarieerde vegetatie ontstaat; meestal is er veel van

hetzelfde. In een tuin kan meer diversiteit gerealiseerd worden. Het boek gaat over kijken naar de gegeven omstandigheden en de natuurlijke samenhang.

Hypernatuur past ook goed in deze tijd omdat biodiversiteit er al vanzelf ingebakken zit. Voorwaarde is dat planten happy moeten zijn op de plek waar ze staan, zodat het veranderende klimaat er minder grip op heeft. We moeten lessen trekken uit het besef dat we onderdeel van de natuur zijn, en dat we er mee samen moeten werken. Ik ben ook een realist en een man uit de praktijk. Ik heb veel uitgetoet in de tuin en in mijn ontwerpen en daar lessen uit getrokken. Door schade en schande en flops en flaters is het boek ook ontstaan. Al mijn ervaringen zijn erin verwerkt. □

▲ Cor van Gelderen onder de oude *Acer shirasawanum* 'Aureum'

KWEKERIJ PLANTENTUIN ESVELD

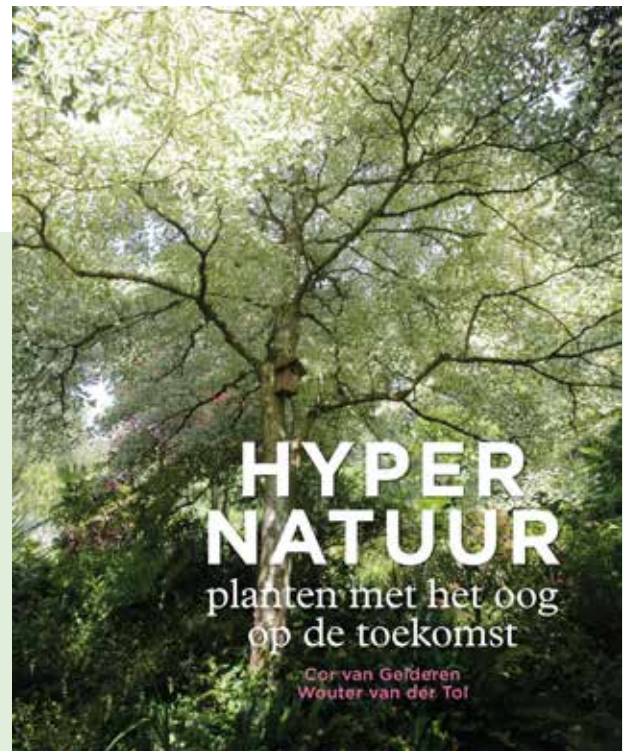
Koffie- en theehuis YUME

Rijneveld 72

NL-2771 XS Boskoop

www.esveld.nl

www.yume-boskoop.nl

HET BOEK

Cor is expert op het gebied van bomen en heesters, die dan ook volop de aandacht krijgen in zijn nieuwe boek. Dat maakt 'Hypernatuur' ook gelijk heel bijzonder, want vaak krijgen vaste planten en eenjarigen de volle aandacht. Van Gelderen wordt regelmatig door de pers gevraagd als deskundige op het gebied van bomen.

De foto's zijn van Wouter van der Tol, die naam heeft gemaakt als stylist en interieurfotograaf. Een enthousiast tuinier, die het Nederlandse Boskoop verruilde voor New York.

Hypernatuur

Planten met het oog op de toekomst

door Cor van Gelderen/Wouter van der Tol

ISBN 978 90 5615 612 1 | hardcover | 256 pagina's | geïllustreerd | € 35,00

Verkrijgbaar in de boekhandel en via www.noordboek.nl